

KII 3135

476

1907 مئى 160.

ناشرى: «ادریسف، علییف و شریکلری» ناچارخانەسى
قزان - اوفا

K II 3135

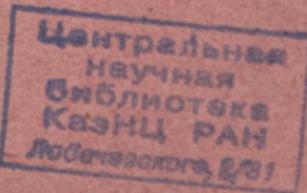
جغرافىيە اجمائى

مرتبى:

БИБЛИОТЕКА
Института
Востоковедения
Академии Наук
СССР

صرف آنا نىلندە او لىغىندن او فوچى ھم
او فوچى لىرغە يېڭىل او لاچاغى اميدلىدر.

خارطىيە مطبعى
قزان.

Лито-Типографія И. Н. Харитонова. Казань.

ناشرى: «ادريسف، علييف وشريكلىرى» ناچىخارخانەسى
قزان - اووا

٢٨

جغرافية اجمالي

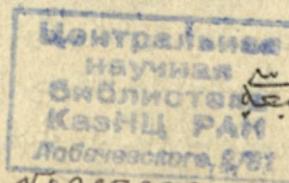

БИБЛИОТЕКА
ИНСТИТУТА
ВОСТОКОВЕДЕНИЯ
Академии Наук
СССР

مرتبى:

محمد الرجمي الحنفي

صرف آنا تلنده او لىدغىندىن او فوجى ھم
او قتوچى لرغە يېڭى او لاچاغى اميدىدر.

خارطىومطبعى
قزان.

Лито-Типография И. Н. Харитонова. Казань.

215620

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

جغرافیه نک فائده سی .

کشی نیقدر اوzac یا شاسده نقدیر بای بولسده بتون بیریوزن پورب نره آلمی اما جغرافیه اوقوسه بیر بوزنده نیندای صولر، نیندای طاولر نیندای مملکتلر اول مملکتلرde نیندای کشیلر بار لغینی و نیندای ماللر چیقانون بله .

علم جغرافیه .

اوستند توروب یاشادیکمز بیرنی بلدره تورغان علمکه جغرافیه ديلر .

علم جغرافیه :

جغرافیه طبیعی، جغرافیه پولیتیقی .

جغرافیه طبیعی : بیر بوزنده بولغان طاولردن، صولردن، کشیلردن، بحث اینه . جغرافیه پولیتیقی: مملکتلرناٹ چیگندن غوبزنا واویاز - لرندن بحث اینه .

بیر: فاربوز کبی نوگاره که هیچ بر نرسه گه آصلنهاگان، بیرنک توگاره کلگی: دیگر چیتنده تورغان کشی براقدن کیلگان بر پارهودنی قازاسه اول ماشینک اوجونی یاقنراک کیلگاج مورجهنسنی دخی یاقنراک کیلگاج بتولاینی گورمکی توگاره کلگینه دلیلدر . بیرنک حرکتی: بیرنک ایکی نورلی حرکتی بار برسی اور چفتنه ۴ ساعته بر مرتبه حرکت قیله بتون کون بر لهتون حاصله بوله .

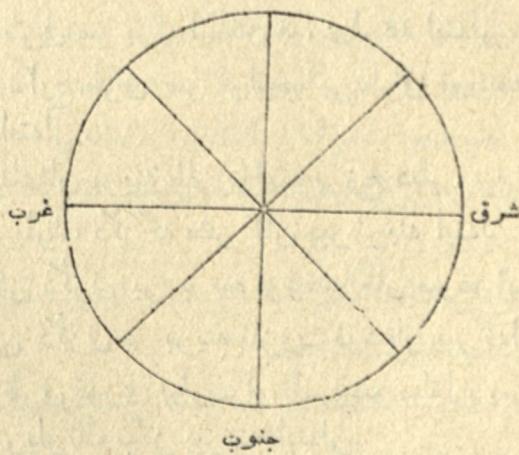
اینچیپسی: قویاشنک اطرافنده ۳۶۵ کون و ۶ ساعته بر مرتبه حرکت قیله بتون بولن بولی حاصل بوله .

جهات اصلیه دو رت: شرق، غرب، شمال، جنوب، شرق-قویاش چفوشی، غرب-قویاش باتوشی، شمال-تون یاغی، جنوب-توشلک طرفیدر .

جهات فرعیه: شمال ایله شرق آراسنده - شرق شمالی . شمال ایله غرب آراسنده - غرب شمالی .

جنوب ایله شرق آراسنده - شرق جنوبی .
جنوب ایله غرب آراسنده - غرب جنوبی .

شمال

بیرنک اوستی: اوچ اولوشی صو، بر اولوشی فوری . اویل فوری بشکه بولنه : آوروپا، آسیا، آفریقا، آمریقا، اوستروالیا .

دکز : دکز ایکی نورلی طش دکز ایچ دکز .

طش دکزلر : بعر محیط منحمد شمالی ، بعر محیط منحمد جنوبی، بعر محیط کبیر ، بعر محیط هندی ، بعر محیط اطلسی . بولاردن باشقهسی ایچ دکزلر در .

بیرنڭ اوستى: كەم مىنۇھە ياكە كەم مىسطەھە ياكە خەپە بىرل
كۈرسىتلۈر .

كەم مىنۇھە آغاچدىن ياكە قالايدىن بىر روشلى اىتوب باصاقان
نرسە گە اينل .

كەم مىسطەھە: بىرنىڭ بىتونلايون ايکى دائىرە اچنىڭ كۈرسىكان كەفدىلر گە اينهلى
خەپە: بىرنىڭ بىرىساكىنى يا بىر مەلکەتنى آيروب، آيروب
كۈرسىكان كەفدىلر گە اينهلى . خەپە لرنىڭ يوقارغى طرفى شماں،
توبان طرفى جنوب اوكى طرفى شرق، صول طرفى غربىدر .
قورىلۇغە، وصولۇغە بىر لەگان اسىملەر .

آطاو- هر طرفى صو بىرل، ايلەنكان قورىلرغە اينهلى .
يارم آطاو- اوج طرفى صو اولوب بىر طرفى قورىغە توتاشقان
بىرلەر گە اينهلى .

قورىغە توتاشقان بىرینە طار بولسە بىزىخ دىلر .
برون: قورىلرنىڭ دىڭىز گە كەنگان بىر لەگان بىر لەنە اينهلى .

بوغاز: ايکى دىڭىزى بىر بىرینە قوشقان طار سوغە اينهلى .
قانال: ايکى دىڭىزى بىر بىرینە فازوب قوشقان بىر گە اينهلى .

كۈل: هر طرفى قورى بولوب اورتاسى صو بولغان بىر گە اينهلى .
امىتىب: قورىلرنىڭ تىيىز بىر لەنە اينهلى .

چول: قورىلرنىڭ اولنسىز صوسز بىر لەنە اينهلى .
طاغ: قورىلرنىڭ بىوك بىر لەنە اينهلى بىر بىرینە توتاش بولسە
صرە طاغ دىلر .

يانا تورغان طاغلەر، توبە سىندىن اوت توتون چىخوب تورا تورغان
طاغەيانار طاغ ياكە ۋولقان دىلر .

صولر: صولنىڭ چىققان يېئە منبع، نەھەر گە يادىڭىز گە قوشلغان
بىرینە منصب دىلر .

صونڭ اوڭى وصول طرفى

صونڭ آغا تورغان طرفىنە آلدى بىرلە تورغان كىشىنىڭ اوڭى طرفى
صونڭ اوڭى طرفى بول صول طرفى صونڭ صول طرفى بول .

آوروپا قطعەسى

آوروپا قطعەسىنىڭ چىيگى: آوروپانىڭ شماںنىدە، بىر منجمىشمالى،
غىربىنە، بىر محبىط اطلاسى، جنوبىنە آق دىڭىز، قارادىڭىز،
فەقاز طاولرى شەرقىنە اورال طاولرى، اورال صوى، استرخان
دۇزىدەر . آوروپانىڭ مشھور آطاولرى: شماںنىدە اسلامىدە، بىر ئاتانىه،
ايىلاندىا؛ جنوبىدە، قورسيقا، ساردىنiya، سىجلىبا: كىرىددەر
آوروپانىڭ مشھور بارطى آطاولرى: شماںنىدە، اسقاندىباويا،
ژوتلاندى، جنوبىدە، اسپانيا، ايتاليا، بالقاندر .

آوروپادە بولغان بىر زىخ: قىريم شېھە جز يەرسىنى قورىغە توتاشىرغان
پرافۆپ بىر زىخىدەر .

آوروپادە بولغان قانال: آوروپادە بىر قانال بارمۇرە بارطى آطاولنى
فورىدىن آيرغان قورنىت قانالىدەر .

آوروپانىڭ مشھور طاولرى شماںنىدە، اسقاندىباويا، شەرقىدە
اورال، جنوبىدە- فەقاز، بالقان، آپانىن، پىرەنە اورتاسىنە قارپات،
و آوروپانىڭ اىڭىز رور طاغلىرى بولغان آلب طاغلىرىدەر .
آوروپادە بولغان يانا تورغان طاغلەر: اسلامىدە اطەسىنە (ھقلا)
سەجلىيادە (آتنا) ايتالىيادە (وزو) در .

آوروپادەغى اىچ دىڭىزلىر .

باللەق دىڭىزى، شماں دىڭىزى، مانش دىڭىزى، جنوبىدە (آق
دىڭىز) (يۇنان) دىڭىزى (اٹەلەر) دىڭىزى (مرمىرە) دىڭىزى (فرە)

دگز (آزاق) دگزی وهم هیچ بر دگزه توناشمغان
(استرخان) دگزی .

آوروپانک ڪورفزلری .

(بالطق) دگزندہ (بوتنی) (فنلاندہ) (ریفا) شمال دگزندہ
(زویدرزه) آق دگزدہ (لیون) (جنویز) ڪورفزلریدر .
بوجازلار : بالطق دگزی ایله شمال دگزی آراسنده (اسفاراق)
(فاتفات) شمال دگزی ایله مانش دگزی آراسنده (پادوفاله)
آوروپا ایله آفریقا آراسنده (سبته) - جبل الطارق) اطہار
دگزی ایله مرمره دگزی آراسنده (چناق قلعه) مرمره ایله
فارا دگز آراسنده (بوسفور) فارا دگز بول آزاق دگزی
آراسنده ڪرج بوجازیدر .

آوروپانک صولری .

آوروپای روسی ده (نبوا) (ڈولغا) (دون) (دنیپر) (اورال)
(دنیستر) فرانسیسی ده (سن) آنگلترہ ده (تایمس) رومانی ده
(طونه) در .

آوروپادھغی مملکتلری .

آوروپاده ۱۸ مملکت بار ، دورنسی شمالیه ، آلتیسی اور ناده ،
ـ ڪزی جنوبیه ،

شمالدھ گیلر .

برنجی سی : شمال شرقی ده روسیه مملکنی روسیه ناک
آوروپاداغی پرینه آوروپای روسی دبلر .

آوروپای روسی ناک چیگی : شمالنده بعر منجد شمالی ، شرقنده
اورال طاولری ، اورال صوی ، استرخان دگزی ، جنوبنده ،

فافقاز طاولری ، فاره دگز ؛ غربنده ، رومانیا ، آوستريا ، گرمانیا ،
بالطق دگزی ، شؤیتسیا ، نورڈ گیا .

آوروپای روسی ده گی مشهور شهرلر : برنجی روسیه ناک پاینځی
بولغان سانکت پتر بورغ شهریدر . اون سکزنچی عصرنک باشلارن
(پتروپلکی) بنافیلغان آوروپا پاینځت لرینک بر نچیلرن دن صانالور
مقدار نفوسي (۱،۱۳۳،۰۰۰) فدر
اینچی . مسکاو ، بنربورغ دن اول پاینځت بولوب حاضر گی
کوندہ سوداهم عمارت جو تندن روسیه ناک بر نچی شهرلرندندر .
کرانشتاد ، گیلسنگفورس ، ریکا ، ویلنا ، وارشاو ،
کورصک ، کیف ، خارکوف ، آدیس ، تاوریدا ،
سواستوپول ، کیرچ ، خرسون ، تویر ، راستوف
ولادیمیر ، وارونژ ، تامبیوف ، پینزا ، نووگورود
شهرلریدر .

نیزیندہ قاره ایدل گه فوشل تورغان اوچه صوی بویندھی
مشهور شهرلر . فالوغه . رزان ، کاسیم ، مورم .
ڈولغا بویندھی مشهور شهرلر : ریبنسکی ، بار اصلو ،
کوسنرا ماما ، نیژنی نوگورود ، فازان ، سمبر ، صamar ،
صیزران ، حوالین ، ولصفی ، کامیشین ، ساریچین ، استرخان .
استرخان دگزی بویندھی مشهور شهرلر : پتروووسکی ، باکو ،
کراصناؤ دمکی ، غوریف ، کراسنی بار .

فازاندن آلمش چافرم فدر توبان فاره ایدل که فوشل تورغان
فاما صوی بویندھی شهرلر : لايش ، چیسطای ، آلا بوجه ،
صاراپول ، اوصی ، پیرمی فاما صوی بویندھ ظور پریستین هم
بار مونکاسی بول مشهور جاللی فریہ سپلر .

فاما صوینه فوشلا تورغان وانکی صوی بوینده‌گی شهرلر :
مامادش ، مالمژ ، اورژوم ، وانکی .
فاما صوینه فوشلا تورغان آق‌ایدل بوینده‌گی شهرلر : بری ،
اووا .

اورینبورغ شهری آوروبا ایل آسیا آراسنده اورال صوی
بوینده‌در .

اویازلری : ترویسکی ، چیلانسکی ، اورصفی ، ویرجنی
اورالسکی ، فارغالی قربه‌سی (سایتووسکی پاصاد) علما هم
ملرشه‌لری ایل مشهوردر .

آوروپای روسیده بولغان مشهور اویازنی قالالو .
وازان ، غوبرناسنده : فاسیم ، یا گوریفصکی ، صاپورسکی ،
اصپاچکی .

نیژنی ، غوبرناسنده : آرداتوف ، ۋاسیلی سورسکی سیرغاچ .
قازان غوبرناسنده : کوزمادیسان . چاباقسار ، زویه ، چویل
تنوش ، اصپاچ ، لایش ، چیسطای ، مامادش .
سمبر غوبرناسنده : آلاظر ، آرداتوف ، بوجا ، کارسون .
فورمیشن ، سینگلی ، صیزران هم پوصلاو فابریکلری ایله مشهور
اولغان زویه باشی فریسیدر .

صارامر غوبرناسنده : بوگلمه ، بوجورسلان ، بوزولوق ،
نیکولايف ، نووازین ، استناوراپول ، بلافو (زور
پریستین) در .

صاراتف غوبرناسنده : آنقارا ، بالاشوف ، ولسکی ، حوالین .
کامیشن ، صاریچین ، صردوپ ، فورنینسکی ، پنرووصکی . در
استرخان غوبرناسنده : کراسنی یار ، چورنی یار ، تساریف

باناناوسقی .

واتکی غوبرناسنده مالمژ ، غلاوز ، نویلینسکی ، اورلوف ،
صاراپول ، اصلاح‌بودصکی ، اورژوم ، یارانسکی .

پیموهی غوبرناسنده : ایکاتیرینبورغ ، بوجوسلوف ، فامیشلوف ،
اریت ، کراسنا اوویمه‌سکی ، کونفسور ، اوحان ، چبردین ،
شادرین ، اوصی .

اوفا غوبرناسنده : منزله ، بلبای ، استه‌رلی طاماق ، بری ،
زلاناوس . هم مشهور اولغان استرلی باشی فریسیدر .

تامیوف ، غوبرناسنده : بالتمام ، کازلوف ، کوزنیتسکی ،
لیبیدین ، لیپسک ، مارشانسکی ، اصباچکی .

پنزا غوبرناسنده : غر ادیشچه ، اینزار ، کراسنا اصلاح‌بودسکی ،
نبژنی لامو ، چامبار ، صارانسکی

روسیه ایمپراطوری ۱۳۰ ملیون فدرنفوسکه مالکدر . ۱۰۵
ملیوندن آرنغرافی آوروپای روسیده فالفانی آسیای روسی دهدن .
روسیه‌دونی آوروپا دولتلری آراسنلا قوّه‌بریه یعنی فوریدن بزنچی
مرتبه‌دهدر صوفش وقتنه آطلی و جیاولی دورت ملیون دن آرنغراف
عسکر چیقار ور . پاپون صوغشندن اول فوّبhydrیه‌سی یانچی در جهه
بولوب بالطق دکنده فاره دکنده ، واق دگز بحر محیط اطلسی ده
فوّبhydrیه‌سی بار ایدی روسیه‌لون سنه ایچنده زیاده ترقی اینمشدر
بوطریقه ترقی ایندکی تقدیرده پکر منچی عصر ده آوروپا دولتلری
آراسنده هرجئدن بر تجھی اوله چقدر .

۲ شویتیسیا-نوروچیکیا (اسوج نوروج)

ملکت لریلر .

شویتیسیا ، نوروچیکیا ، اسقاندیا ویا یارم اطه‌سنده بولغان ایچون

امقانینا ویا حکومتلری دیلر.

چیگی: شمالاً، بحر منجمد شمالی شرقاً، روسیه مملکتی بالطیق دکزی جنوباً، سوند، فات غات، اسقارراق بوغازلری غرباً، بحر خیط اطلسی. پای تختی (استوفهولم) شهر بدر نور و گیانث ایسکی پای تختی - فریستیانیادر. شویتسیا، نور و گیانث فرالی بیلیون قدر نفوسکه مالکدر.

۳، دانیمارقه (دانیا) مملکتیدر.

دانیا مملکتی ژوتلاند یارم آطاوی برله بعر بالطفه بولغان ایسلاند للاند. فیونی آطاولرندن عبارتدر پای تختی - فوپنهاغ شهر بدر، دانیا فرالی ایکی میلیون ایکی بوز ملک قدر نفوسکه مالکدر.

۴، آنگلیه (آنگلترا) مملکتیدر. آنگلترا مملکتی شمال دکزی برله بحر خیط اطلسی آراسنده بولغان بریتانیا، ایرلاندیا، آطاولری برله اورقاد، هبرید، شتلاند آطاولرندن عبارتدر پای تختی سودا خصوصنده وهم زور لقده دنیاده بولغان شهر لرنث ایک برنهی سی لوندن شهر بدر لیوار پول، دوبلن، غلاسقو آریمبورغ پورتسموت مشهور شهر لرندر آنگلترا مملکتنه فرق ملک قدر نفوس باردر.

آوروپا اور تاسنده غی مملکتیتر.

۱ فرانسه مملکتیدر.

چیگی: شمالاً، بحر شمال پادوقال بوغازی مانش دکزی. شرقاً، بیلگیا، گرمانیا شویتساریه ایتالیا، جنوباً، آفریکا ایل، اسپانیا مملکتی. غرباً. بحر خیط اطلسی ایل.

غاسفینیا کور فز بدر پای تختی: مدنیت هم عمارت جهتنمکن گوزللکده دنیانث ایک برنهی شهری بولغان پاریز (پارس) شهر بدر. لیون، طولون، مارسیل، بوردو، هار و مشهور شهر لرندر. فرانسه مملکتنده فرق میلیون قدر نفوس باردر.

۲: بیلگیا - (بلچیقا)

چیگی: شمالاً - غوللاندیا شرقاً - گیرمانیا. جنوباً - فرانسه. غرباً - شمال دکزی بدر.

پای تختی: صناعت و تجارت برل مشهور بولغان بروکسل شهر بدر. بلیگیا فرالی آلتی ملیون قدر نفوسکه مالکدر.

۳ غوللاندیا (فلمنک)

چیگی: شمالاً و غرباً شمال دکزی جنوباً بیلگیا شرقاً گرمانیا مملکتیدر.

پای تختی: آمستردام شهر بدر. غاغا. مزین مشهور شهر لرندر.

غوللاندیانث دورت ملیون یارم قدر نفوسی باردر. غوللاندیانث گیرمانیا (آلمانیا).

بکرمی آلتی قدر حکومتلردن جیولغان بر زور حکومتلر.

چیگی: شمالاً بحر بالطیق، دانیا، بحر شمال شرقاً، روسیه جنوباً آوستریا، شویتساریه. غرباً، فرانسیه، بیلگیا، غوللاندیا. پای تختی: برلین شهر بدر. موینخ، درست، فرانکفورت، استر از بورغ، استودغارد مشهور شهر لرندر.

۵ اوستریا - چیگریا - (اوستریا-مجارستان)
 چیگری : شمالاً گرمانیا . شمالاً و شرقاً ، روسیه ، جنوباً رومانیا ، صربیا ، بو سنه ولاینی آدریاتیق دُکزی ، غرباً ، اینالیا ، شویتشاریه گرمانیادر .
 پای تختی : طونه صوی بوینده فابر یقه لری برلن مشهور و یانه شهریدر .
 پراگ ، بو داپشنه ، تریسته ، سبورخ مشهور شهر لرنندر
 اوستریا مملکتینا $\diamond 4$ میلیون قدر نفوسی بار در .

۶ شویتشاریه - (اسویچره) .

بو مملکت بیک بیوک طاولر آراسنده در .
 چیگری : شمالاً ، گرمانیا . شرقاً ، اوستریا ، جنوباً ، اینالیا . غرباً ، فرانسه در ، آوروپانک مشهور کوللری بو مملکتنه بولغان قونستانس ، زوریخ ، جنوه کولریدر .
 پای تختی : برن شهریدر .
 شویتشاریه مملکتینا اوج میلیون قدر نفوسی بار در .
 آوروپانک جنوینده گی مملکتلر :

۱ پورتو غالیا - (پورتھکینز) .

چیگری : شمالاً و شرقاً ، اسپانیا . جنوباً و غرباً ، بحر محيط اطلسیدر .
 پای تختی : تاز صوینک بحر محيط اطلسیفه فوشلغان یرنده لیزبون شهریدر .

پورتو غالیانک دورت میلیون بارم قدر نفوسی بار در .

۲ ایسپانیا .

بو مملکت آوروپانک جنوب غربیسنده اسپانیا بارم آطاونده در

الله زمانده بو مملکته عربلر حکومت فیلان آوروپالیلر غده بیک کوب هملر اوگرانگانلر . چیگری : شمالاً فرانسه مملکتی ، غاسقونیا کورفرزی شرقاً وجنوباً ، آق دُکز ، غرباً . بحر محيط اطلسی در . اسپانیا مملکتی طاولق مملکتدر .
 پای تختی : مادرید شهریدر . بارسلونیا ، غرناطه ، سویل مشهور شهر لرنندر .
 بالآر ، فاناریه ، آطاولری اسپانیانک در .
 اسپانیانک $\diamond 10$ میلیون آرتق نفوسی بار در .

۳ ایتالیا .

ایتالیا مملکتی اینالیا بارم آطاولی برل سجیلیا ، ساردینیا ، آطاولرندن عبارتدر . چیگری : شمالاً آوستریا ، شویتشاریه . فرانسه ، شرقاً ، آدریانیک دیکزی . غرباً تیرنین دیکزی و جنوباً یونان دیکزیدر .
 پای تختی : نیبر صووی بوینده مشهور روما شهریدر .
 فلورانسه ، نیاپول ساردینیا آطاوندہ . قالیاری سجلیا آطاوندہ ، پالمرما مشهور شهر لرنندر .
 اینالیانک اوپوز میلیون قدر نفوسی بار در .

۴ تووتسیا (همالک عثمانیه) .

همالک عثمانیه آوروپا ، آسیا آفریقا ، قطعه لرنده در .
 آوروپای عثمانی : روم ایلی برل آق دیکزدہ بولغان کرید آطاوندن عبارتدر .

چیگری : شمالاً ، آوستریا ، صربیا ، بلغاریا ، شرقاً ، فارا دیکز بوسفور بوفازی ، جنوباً مرمره دُکزی ، چناق قلفه بوفازی ،

آله‌لر دگزی، غرب‌با یونان دگزی، اوترانت بوغاری، آدریاتیک دگزی، فارا طاغ حکومتی، و آوستريا مملکتی‌در. پای تختی: بر ملیون فیر کشی‌سی بولغان استانبول شهریدر ادرنه، سلانیک، پانیه، مناسفر، قوصوه بوسنہ مشهور شهرلرندندر. روم ایلی قطعه‌سنده سکن ملیون فدر خلق حساب اولنور. ترکیه‌نک ۳۵ ملیون فدر نفوسی باردر.

۵ گریتسیا (یونانستان).

آوروپانیک جنوبنده آله‌لر دگزی بوله یونان دگزی آراسنده بر کچکنہ مملکت‌در. پای تختی: آتنیه شهریدر یکی‌شهر، ترخال. غلوص مشهور شهرلرندندر. گریتسیانک ایکی ملیون دن آرتغراق نفوسی باردر.

۶ رومانیا.

بومملکت طونه صوی بوله قارپات طاولری آراسنده‌در. چیگی: شمالا، آوستريا، شرقا، فارادگز. جنوبا بلغاریا. غربا: صربی‌ادر. پای تختی: بوخاریس (بکرش) شهریدر. یاش، ابرائیل، دوبریچه مشهور شهرلرندندر. رومانیا قرالی بش ملیون فدر نفوسکه مالکدر.

۷ صیور بیا (صربستان).

چیگی: شمالا: طونه، وصاوا صولری. هرفا: بلغاریه، جنوبا و غربا - آوروپای عثمانی‌در. پای تختی: طونه وصاوا صولری فوشلغان بیرده بلغاراد شهریدر. سمندره، نیش، پروت، مشهور شهرلرندندر. صربیانک ایکی میلوندن آرتغراق نفوسی باردر.

۸ چورناغوریا (قارا طاغ).

چیگی: شمالا آفستريا، شرقا غرب با جنوبا دولت علیه‌در. پای تختی: چیتبینه شهریدر. چورناغوریانک ایکی بوزمک قدر نفوسی باردر.

(آزیا) قطعه‌سی.

حدودی: شمالا، بحر منجمد شمالی: شرقا، بحر محیط کبیر. جنوبا، بحر محیط هندی. غرب بحر احمر، سویش‌قنال آق دگز، فارا دگز، ففغاز طاولری، استرخان دگزی، اورال صوی، اورال طاولریدر. آسیاباش قطعه‌نک ایکی زورسیدر. مشهور دگزلری: بحر محیط کبیردن حاصل بولغان بهره‌کش، اوخوتسه، ژاپون، اصر، چین دگزلریدر. و بحر محیط‌هندیدن حاصل بولغان عمان شاب دگزلریدر.

کورفزاری: اوبی، سیام، بنغاله، بصره، عدندر. بوغازلری: بهره‌کش، تاناری، هرمز، باب‌المندب، سویش‌قنالیدر. مشهور صولری: اوبی، ینسای، لنا، دجله، فرات، شط العرب در.

آطاولری: بحر محیط کبیرده ساخالین، فوریل نیپون، کیوسیو، سیقوق بحر محیط هندیده سیلان. مالدیو آق دگزده قبریعن، ردوس ساقزدرو.

یارم آطاولری: جنوبده جزیره العرب، هندستان، هیند‌چینی شرقده فوره فامچانقه غرب‌ده آناطولیدر.

مشهور طاولری: شمالده تیانشان، آلتای؛ جنوبده همالایه؛ شرفده

چین طاولریدر . بانار طاولری فامچاتقه يارم آطاوی برلر اپنیا طاوندهدر .

آز یاده ۱۲ مملکت بار .

انھیسی و وسییه ملکنی سبر یافاقاز به ترکستان قطعه لرندن عبارتندر سیبیو یا قطعه سیناڭ چىگى : شمالا ، بعر منجمد شماى ، جنوبا ، قطای و ترکستان غربا ، آور و پای روسینی آسیاى روسیدن آیرغان اوال طاولری ، اووال صوبىدر . شرقا بېرىڭ بوغازى ايله بعر محبط كېيىدر .

مشهور شهرلری : ايرتش ، طوبىل صولى قوشلاغان - يىرده طوبىلسکى آندن باشقە او مسىقى ، طومسىقى ، سيمبولا تىينىسى ، ينسەيسىكى ، ايركوتسىكى ، زابايقالسىكى ده نير چىنسكى ، كاختا ياكوتسىكى ولادى و استوق ، حابار و فقه شهرلریدر . سيمير يچىنسكى اوبلص نڭ اويازانى فالالرى . طوفماق ، پىشپك .

آرخانگل غوبىر ناسىنەگى اويازار : قىع ، ميزىن ، يىنځە . ياكوتسىكى غوبىر ناسىنەگى اويازار : ويرخانسىكى ، ويلويىسىكى ايركوتسىكى اويازارى : بالاغانسىكى - ويرخالىنىسىكى ، ويتىسىكى طومسىكى اويازارى . مارينسىكى ، يىنسق ، بارناول ، پوچطانسىكى ، ينسە ينسكى اويازارى : آچىنسكى ، مينوسينىسىكى ، طوبىلسکى اويازارى : تومىن ، صورغۇت ، زابايقالسىكى اوبلص اويازارى : كاختا ، نير چىنسكى سېرتىينىسىكى ويرخنى او دينىسىكى . باغوزىن .

سمرقند او بلصنىڭ اويازى كىنه قورغان . سيمبولا تىينىسىكى اوبلص اويازارى : كراکاو ، پاولادار ، فارقار ئىنسكى زابسان ،

سېرگوپل . سېردار بىنسكى او بلصنىڭ اويازلىرى ، تاشكىند ، چىكىند . آوليا آلا . آفمولىنسكى او بلصىدە : آت باسار ، كوچە ناو اويازلىرىدر .

كافكاز يا (قفقاسىيە)

قافقاز بە قطعه سى آسترخان دىڭىزى بىرلە قارادڭىز آراسىنەدر . شمالنە قافقاز طاولری جنوبىدە آناطولى واپران مملکتىدر . مشهور شهرلری : تيفليس ، باکو ، شيروان ، علكساندر پول ، باطومىر .

۲ ، ترکستان .

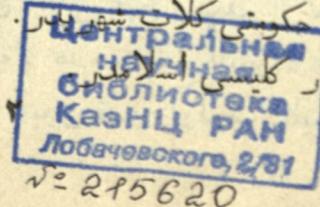
ترکستان مملکتى روسىيە حمايە سىنەدر . چىگى : شمالا - سپریا ، شرقا - چىن ؛ جنوبا - افغانستان ، ایران ، غربا - بعر خزردر . ترکستان مملکتى بخارا ، خبوا ، خوقند ، كېنىجە خانلىقلەرگە بولنە تاشكىند ، سمرقند ، بلغ مشهور شهرلرنىندر .

۳ ، آفغانستان .

چىگى : شمالا - ترکستان ايل بخارا . شرقا - هندستان ، جنوبا - بلوچستان غربا - ایران در . پائىقۇنى : كابل شهرىدر جلال آباد ، قندھار ، هرات ؛ مشهور شهرلرنىندر . آفغانستاندە آلتى مىليونىن آرتىراق نفوس باردر كلىسى اسلامدر .

۴ ، بلوچستان .

چىگى : شمالا - آفغانستان - شرقا - هندستان ، غربا - ایران . جنوبا - عمان دىڭىزىدر . مقر حكومتى كلات شەھىدەر . بلوچستاندە بىر مىليون قدر نفوس باردر كلىسى اسلام .

۵، ایران-پیوسیا-عجمستان.

چیگی: شمالاً - قافقازیا ، بحر حزر ، شرقاً - افغانستان ،
بلوچستان جنوباً - عمان دکزی وبصره کورفزیدر .
پای تختنی: طهران شهریدر تبریز ، همدان ، اصفهان ، شیراز ،
مشهد مشهور شهرلرندندر . ایرانه یدی ملیونین آرتغرا
نفوس باردر ، اهالیسی مسلماندر .

۶، آسیای عثمانی.

آناطولی دیگان عثمانی مملکتی: شمال طرف فاره دکز ، جنوب
طرف عربستان ، غرب طرف آق دکز شرق طرف ایران
و فرقا زیدر .

مشهور شهرلری: بروسه ، ازمیر قسطمونی ، آنقره ، طربیون
سیواس ، ارضروم ، دیار بکر ، اشقدوره ، حلب ، سوریه
بغداد ، موصل ، بصره در . آناطولی قطعه سنده اوون بش ملیون قدری
خلق اولوب ۱۰ ملیون قدری مسلم باشقه سی غیر مسلمدر سوریه قطعه
سنده بیروت ، قدس شریف ، شام شریف دمشق مشهور شهرلرندندر .

۷، ارابیا جزیره العرب .

چیگی: شرق طرف بصره کورفزی ، غرب طرف شاب دکزی ،
جنوب طرف ، بحر محیط هندیدر . مشهور شهرلری: مکه مکرمہ
مدینہ منورہ ، جده ، بنیع البحر ، صنعا ، طائف در ، اهالیسی
ون بش ملیون قدر اولوب کلبیسی مسلماندر .

۸، عمان .

عمان مملکتی اوز آلدینه بر امیر گهتابعد . مقری مسقط شهریدر
بصره کورفزندہ مسقط شهری بو مملکت ناٹ صاتو ایچون بر
فائده لی شهریدر .

۹، ایندیا-هندستان .

چیگی: شمالاً ، همالایا طاولری . شرقاً ، بنغاله کورفزی و هند
جنوبی جنوباً بحر محیط هندی غرباً افغانستان ، بلوچستان و عمان
دکزیدر . هندستانده ایکی یوز ایللی ملیوندن آرتغرا خلق
اولوب آتنمیش ملیون فدری مسلم بش ملیون ندرسی خستیان
باشقه سی مجوسیدر بومملکت انگلتره اداره سنده در . مقر حکومتی
الکونه شهریدر . الله آباد ، احمد آباد ، حیدر آباد ، مدراس ،
بومبای شهرلری ایلان سیلان آماوندہ قولومبو شهرلری مشهوردر .

۱۰، قطای - چین .

چیگی: شمالاً سیبریا ، غرباً ترکستان روسی ، جنوباً - هندستان ،
هندچینی ، شرقاً - بحر محیط کبیردر . پای تختنی: پیکین شهریدر .
نانکین ، فانطون ، شانغاهای مشهور شهرلرندندر . قطای
ملکتینیک ۴ یوز ملیون قدر نفوسی باردر .

۱۱، یاپونیا-ژاپونیا .

یاپونیا مملکتی آسیاناث شرقنده بحر محیط کبیر اور ناسنده بولگان
آطاولردن عبارندن ، مقر حکومتی: توکیو شهریدر . کیو نیو .
یوفوهاما ناغازاکی مشهور شهرلرندندر . اهالیسی فرق
ملیون قدردر .

۱۲، هند چینی .

هند چینی : آننام ، سیام ، بیرمان حکومتلرندن عبارتند.
ماندalan ، قامبوج ، بانقوق ، مشهور شهر لرندندر .
آفریقا قطعه‌سی .

چیگی : شمالاً - آق دگز ، شرقاً - شاب دگزی ، بحر محیط هندی ، غرباً -
بحر محیط اطلسیدر .

بوغازاری : آفریقا ایله آوروپا آراسنده سبته ، آفریقا ایله
آسیا آراسنده سویش فنالی و باب المندب بوغازیدر .
نهر اری : آفریقانث نهرلری آراسنده ایک مشهوری آق دگز گه
آغا تورغان نیل مبارکدر ، سنغال ، غامبیا ، قونفو ، مشهور
نیرانندندر .

آطاولری .

فنازیه ، سنت هلن ، بیشل برون ، مادغاسقار آطاولریدر .
آفریقانث دگز طرفاری طاغاق اووب ایج طرفانزده بیک الوغ هم
بیک قورنقچلی اسسی چوللر بارد . آفریقانث مشهور طاولری :
حبش طاولری ایله کلیمانجارو طاولریدر . آفریقا اون سخز
ملکتکه بوانه .

۱، آفریقای عثمانی .

دولت عثمانیه‌ناث آفریقاده ممالکت‌اری مصر ، تونس ،
طرابلس غربدر .

مصر قطعه‌سی .

چیگی : شمالاً - بحر سفید . شرقاً - سویش فنالی ، بحر احمر .
جنوباً - جبشستان و بلاد نوبه : غرباً صحرای کبیر ایله طرابلس

غربدر . نیل نهری بوینده مصر قطعه‌سیناث مرکزی القاهره در
اسکندریه ، سویس . پورت سعید ، دمیاط ، رشید - مشهور
شهر لرندندر .
نوسی اون بی‌میلیون قدر در ، دینلری اسلام سویلاشولری عربجه در .

طرابلس غرب .

شمالاً - بحر سفید ، جنوباً - صحرای کبیر ، غرباً - جزایر ، شرقاً -
مصدر . مقر حکومتی : طرابلس شهریدر . بنغازی مشهور
شهر لرندندر . اهالیسی برمیلیون قدر بولوب کلیسی اسلامدر .

تونس .

چیگی : شمالاً - آق دگز ، جنوباً و شرقاً - طرابلس غرب ،
غرباً - جزایر مملکتیدر . مرکز اداره‌سی تونس شهریدر .
بیزراط ، فیروان ، مشهور شهر لرندندر اهالیسی ایکی میلیون .
قدر اولوب کلیسی اسلامدر .

۲، آلتییر - جزایر .

چیگی : شمالاً - آق دگز ، شرقاً - تونس ایالتی ، جنوباً - صحرای
کبیر غرباً - فاس قطعه‌سیدر . اهالیسی اوج میلیون‌دن آرتق اولوب
فرانسه اداره سنده در . مقر حکومتی : جزایر شهریدر .
(قسطنطینیه ، اوران) مشهور شهر لرندندر .

۳، ماروکسا - فاس .

چیگی : شمالاً - بحر سفید ، غرباً - بحر محیط غربی ، جنوباً -
صحرای کبیر ، شرقاً - جزایر قطعه‌سیدر . بو قطعه عرب نسلن‌دن
بولغان بر اسلام سلطانی ایله اداره اولنور . بی‌میلیون‌دن آرتغراف

نفوشه مالکدر . کلیسی مسلماندر .
پای تختی : ماروق (مراکش) شهریدر . فاس ، طنجه ، مشهور
شهر لرندندر .

۴، صحرای کبیر .

صحرای کبیر الکاسی بر نیچه قبیل لردن عبارت اولوب اهالیسی ۴ میلیون
قدر مسلمان بدوی لردن عبارتند . بو خلقنگ کوبراگی اهل اسلامدر .

۵، سنتگامبیا

سنفامبیا مملکتی اون ایکی میلیون قدر نفوشه مالکدر .
بو قطعه نگ چیتلری فرانسز . آنگلیز ، پورنکیز لر قولنده در .

۶، کینهٔ شمالی

بومملکت اون میلیون قدر نفوشه مالک اولوب کوب پیر لری ،
انگلتره ، فلمنک ، آمریقا اداره سنده در .

۷، کینهٔ جنوبی

بو مملکت بش میلیون قدر نفوشه مالک اولوب بر نیچه
حکومتلردن عبارتند . کوبراگی پورنگالیا دولتینه نابعدر .

۸، قاب و ناتال .

آفریقانگ جنوبنده امید واکنه بروتلری شاملدر بومملکت نار
بیک زیاده معمور اولوب انگلیز لرنگ اداره سنده در . مقری :
قاب طوان شهریدر .

۹، کافرستان .

اهالیسی ایکی میلیون قدر اولوب کوب پیر لری انگلتره اداره سنده در .

۱۰، ترانسوال واورانژ جمهوریتله .

اورانژ جمهوریتله مقری : بلونه مفوتهین ترانسوال جمهوریتله
مقری : پرتوریا شهریدر .

۱۱، موذامبیک .

بو مملکت نگ اهالیسی ایکی میلیون قدردر : پورنگالیا
دولتینه نابعدر .

۱۲، زنکبار .

اهالیسی بر میلیون قدر اولوب کچکنه حکومتلردن عبارتند .
مقر حکومتی زنکبار شهریدر .

۱۳، صومال .

بو مملکت عدل ، عجان اسمیریل ، ایکی گه بولونه اهالیسی
عرب بولوب کلیسی مسلماندر . عدل ملکتی مصر اداره سنده بولوب
مرکزی زبلع شهریدر اهالیسی بش یوز ملک قدردر .

۱۴، هبشتان .

جشن مصرنگ جنوبنگ شاب دگزینگ غربنگ طاولق بر هاگندر .
مقر حکومتی : غوندرا شهریدر . اهالیسی ۴ میلیون قدردر .

۱۵، نوبه .

اهالیسی ایکی میلیون قدر اولوب کچکنه حکومتلردن عبارتند .
بونلرنگ کوبراگی مصرغه نابعدر .

۱۶، سودان شمالی .

اهالیسی یکرمی میلیون قدر . کلیسی مسلماندر .

قاو. تمبوقطو شهرلری مشهور شهرلرندندر.

۱۷: سودان جنوبی .

اهالیسی بى میلیون قدر اولوب بر نیچه و خشی قبیل لردن عبارتند
بونلر ناڭ نفصیلا احوالی هنوز معلوم توگلر .

۱۸، مد اغسقار السکاسیدر .

بحر محیط هندیده واقع بر آطاو ۴ میلیون قدر نفوسدن عبارت
اولوب فرانسلر اداره سندهدر، مقر اداره سی تنانار بیف شهریدر.

آمریقا قطعه سی .

بش قطعه آراسنده زورلقده ایکنچی در جهادهدر .
چیگی شمala بحر منجد شمالي ، شرقاً بحر محیط آطلاسی ، غرباً
و جنوباً ، بحر محیط کبیردر . آمریقانی مڭ دورت یوز توپسان
اوچونچی يلدە حرستافور فالومبى دیگان کشى تابقان دڭزلىرى:
بحر محیط منجد شمالي ، بحر محیط غربى ، بحر محیط کبیر ،
آنليل . بېرنىك دڭزلىرى . بوجازلىرى : شمالىدە بېرنىك ، جنوبىدە
ماجلاندر . صولرى : دینيانڭ ایڭ زور صولرى آمریقادە
بولغان ماکینزى ، آرینوفو ، میسیسیپى ، آمازون صولرى يدر .
آطاولرى غرالاند ، آنتيل ، قوبا ، هایتى ، پرتیقدور . بارم
آطاولرى : لاپرادور ، فلويىد ، فالفیورونیا ، آلاسقەدر .
اور نەدە فور دیلیه رادر .

آمریقادە ۱۹ مەلسکلت بار .

۷ سی شمالي آمریقادە ۱۲ سی جنوبی آمریقادەدر .

شمالىيە گىلى

بر نچى) غروالاند مملکتى بحر محیط منجد شمالىيە بىر زور
آطاو دەدر .

اهالیسی يىكىمى بش ملیون قدر اولوب دائىياغە تابعدر .
۲) قانادە مملکتى ، اهالیسی ۳۲ ملیون قدر اولوب
انكلنرە گە تابعدر . مقرى او تناوا شهریدر .

۳) جماھير متفقه آمۇ يقادەر ۲۵ حکومىتنى بىولغان
بر جمهورىتىر اهالیسی او تى بش ملیون قدر در مقرى واشينغيتون
شهرى يدر ، نیویورق بىستون ، چىقاڭو ، مشهور شهرلرندندر .

۴) مکسيقا مملکتى ، ۲۷ قدر حکومىتنى بىولغان جمهورىتىر .
اهالیسی سکن ملیون قدر در مرکز اداره سی مکسيقو شهرى يدر .

۵) غوتمالا مملکتى بش حکومىتنى بىولغان بر جمهورىتىر
اهالیسی اىكى ملیون قدر در مقرى غوتمالا شهرى يدر .
۶) آلاسقا مملکتى اهالیسی آلتىش مڭ قدر اولوب جماھير
متفقه آمریقا يە تابعدر .

۷) آنتيل الکاسيدر ، اهالیسی دورت ملیون قدر بونلر ناڭ
کوبرىگى آوروپالىلر ناڭ اداره سندهدر .

جنوبى آمریقادە بولغان او ن اىكى مملکتىن .
بر نچىسى كولومبيا مملکتى ، توفى حکومىتنى بىولمىش
بر جمهورىتىر . اهالیسی اوچ ملیون قدر در پاي تختى بوغاناشهر يدر
پاناما مشهور شهرلرندندر .

۸) خط استوا مملکتى بىر ملیون قدر نفوسى بولغان بر جمهور
يىنلىرى مقرى ، كيپوش شهرى يدر .

۳) ونه ز وئلا تلکنى اهالىسى اىكى ملىون قىدرر مقرى فرافاس شهر يدر .

۴) غو يانه ملكتى، اهالىسى اوچ يوز مڭ قىراولوب انگلتە، فرانسە، غوللاندىا دولتلىرىنه تابعىدر . ژورۇز طون پارمار بىو، قىبانامشىور شهر لىرنىندر .

۵) بواز يليما مملكتى، اهالىسى اوچ بىش ملىون قىدرر مقر حكومتى آمر يقانڭ يېنچى شهر لىرنىن بولغان (ريودور انبرد) در

۶) پىپۇر مملكتى اوچ ملىون اهالىسى بولغان بىر جمهور يىدر مقر حكومتى ليمما شهر يدر .

۷) بوليمۇ ياجمهور يىنى، اهالىسى اىكى ملىون قىدر مقر حكومتى شوکىزلافا شىرى يدر .

۸) آرۋانقىيىدا جمهور يىنى اهالىسى اوچ ملىون قىدر اولوب مقر حكومتى بئonus ايراس شهر يدر .

۹) آراغواىي جمهور يىنى اهالىسى اىكى يوز ايللى مڭ قىدرر مقر حكومتى مونته ويدو شهر يدر .

۱۰) پاراغاوىي جمهور يىنى، اهالىسى بىر ملىون قىدر مقر حكومتى آسانسىيون شهر يدر .

۱۱) شىيلى جمهور يىنى، اهالىسى اىكى ملىون قىدر مقر حكومتى سانتياغو شهر يدر .

۱۲) پاتاغۇ نىيا مملكتى . اهالىسى يېنچە وخشى قىبلە لىردن عبارتىر شهرلىرى معلوم توڭلدر .

آوستراليا قطعهسى.

آوستراليا قطعهسى بحر بحيط كېيىرده بولغان آطاولىردىن عبارتىر، يو

آطاولىر بش قسم گەبولونه مالىزى يا، ملانىزى يا، پولينيزى يا، مېقرونىزى يادر اهالىسى يېرىمى سىز ملىيون اولوب اوون ملبونى مسلمان باشقەسى مسلمان توڭلدر .

بۇنچى قىسم .

مالىزى يا آطاولىر يىدركە آوستراليا قطعه سىنىڭ غرب طرفىندە بولغان فيلىپىن مولوك، سوندە، صوماطرە، سلب، جاوا، آطاولىرى ايل باشقە بر نىچە كچكىنە آطاولىردىن عبارتىر . فيلىپىن آطاولىر يىنىڭ اهالىسى (۵) ملىونىن زىادەدر : مولوك، صوندە صوماطرە سلب، جاوا، آطاولىرى ۳۰ ملىون قىدر نفوسىن عبارت اولوب كوبراگى غوللاندىا دولتىنە تابعىدر بعض آطاولىردىن آشام دولتى كېيى اسلام حكومتلىرىدە باردر .

ايكنچى قىسم .

مانانىزى يا آطاولىرى آوستراليا قطعه سىنىڭ جنوب غربى طرفىندە بولغان فلامنڭ جىدىد، كىنە جىدىد، تاسماانيا آطاولىرى بىر لە باشقە بر نىچە آطاولىردىن عبارتىر بولارنڭ كوبراگى انگلتە دولتىنە تابعىدر اهالىسى اوچ ملىون يارم قىدرر .

او چنچى قىسم .

پولينيزى يا آطاولىرى آوستراليا قطعه سىنىڭ جنوب شرقى طرفىندە بولغان يېڭى زلاند، ساندوچ، ماركىز آطاولىرى بىر لە باشقە بر نىچە كچكىنە آطاولىردىن عبارتىر . اهالىسى بىر ملىيون قىدر او اولوب كوبراگى فرانسە دولتىنە تابعىدر .

دوردنچی قسم .

میقرونیز یا آطاولری آوسترالیا قطعه سینک شمال طرفندہ بولغان
ماریان، شارل فارولین آطاولری برل باشقہ بر نیچہ کچکنہ آطاولردن
عبارتدر . بو آطاولر نک اهالیسی دورت یوز ملک قدر او لوپ
کوبراگی اسپانیا دولتینه تابعدر .

بشنچی قسم .

جرائیز قطبیه در آوسترالیا قطعه سینک جنوب طرفندہ
بولغان کوب جزیرہ لردن عبارتدر . بو آطاولر هر وقت فار و بوز ایله
اورنلگاندر احوال جغرافیه سی هنوز معلوم دگلدر .

صوٹ

“ادریس، علییف و شریکلری”

نڭ تجارتخانهسى

قزاندە

مسلمان باز ازىزى نارگاۋى پرمىشلىرىنى پادۇور بىدە

اوفادە

آلیكساندر وؤسکى ھم مالو كازانسى او رامىرىنڭ چاندە

كېيتلىمىزدە هرفىندن درس و مكتب كتابلارى و يازى و اسبابلارى صانلىقىدۇدۇر.

آدریس :

Казань.
— Уфа. | Т-му Д-му „Идрисовъ, Галеевъ и К°“